

2 Bestekken en (contractuele) overeenkomsten

2.1 Algemeen

Veel bestekken in de GWW-sector zijn RAW-bestekken. RAW voorziet in hoofdstuk 17 in besteksteksten voor het werken in of met verontreinigde grond en verontreinigd water. In de Standaard RAW Bepalingen (de Standaard 2015), die op ieder RAW-bestek van toepassing zijn, wordt in artikel 17.02.01 lid 01 als volgt naar deze CROW-publicatie verwezen:

“Bij het werken in of met verontreinigde grond of verontreinigd (grond)water dienen de door de aannemer getroffen maatregelen ten behoeve van de veiligheid en gezondheid van de bij het werk betrokkenen in overeenstemming te zijn met CROW-publicatie 400, zoals deze drie maanden voor de dag van aanbesteding luidt.”

Ook voor het reinigen van verontreinigde grond en verontreinigd water schrijft de RAW 2015 voor dat de aannemer maatregelen ten behoeve van de veiligheid en gezondheid van de bij het werk betrokkenen moet nemen die in overeenstemming zijn met deze publicatie, tenzij elke vorm van lijfelijk contact met de verontreinigde grond of het water is uitgesloten (zie artikel 17.32.03 lid 01 en 17.42.04 lid 01).

Voor RAW-contracten en overeenkomsten waar een relatie ligt met hoofdstuk 17 van de RAW, geldt dus dat deze publicatie onverkort van toepassing is. In andere contractvormen dan RAW, zoals Design & Construct-overeenkomsten op basis van de UAV-GC (Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van Geïntegreerde Contracten), is het van belang dat deze publicatie in de vraagspecificatie wordt opgenomen. Op die manier wordt gewaarborgd dat de werkzaamheden op een veilige en gezonde wijze uitgevoerd kunnen worden. Deze publicatie is bruikbaar voor alle mogelijke contractvormen, dus ook de niet RAW bestekken.

In het algemeen moet worden voorkomen dat de kosten die gemoeid zijn met veiligheid en gezondheid een sluitpost vormen in de begrotingen van elkaar beconcurrerende inschrijvers.

2.2 Bestekken op basis van de RAW-systematiek

Bij RAW-bestekken zijn drie zaken van groot belang:

1. Wat is de veiligheidsklasse waarin de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden?
2. Welke voorzienbare kosten zijn hieraan verbonden?
3. Welke onvoorziene kosten zijn hieraan verbonden?

De verantwoordelijkheid voor de verdeling van de kosten is afhankelijk van het contract en zal hier eenduidig moeten zijn beschreven.

2.2.1 Veiligheidsklasse

Het is van belang dat de voorlopige veiligheidsklasse in het contract expliciet aan de orde komt. De opsteller van het contract zal duidelijk moeten aangeven welke voorlopige veiligheidsklasse(n) bij bepaalde werkzaamheden of groepen van werkzaamheden van toepassing beoogd is (zijn). Een onderbouwing hiervan moet in het V&G-plan worden opgenomen.

Hiermee wordt bereikt dat in de aanbestedingsfase de inschrijvers kunnen uitgaan van dezelfde informatie en op grond daarvan de betreffende (vaste) kosten kunnen calculeren. Dit neemt echter niet weg dat de aannemer aan wie uiteindelijk het werk wordt gegund, de plicht heeft om tijdens de uitvoering van het werk na te gaan of aan alle voorwaarden ten aanzien van veiligheid en gezondheid is voldaan. De aannemer moet immers de in het contract aangegeven voorlopige veiligheidsklasse kunnen verifiëren (aan de hand van de analysegegevens) en vervolgens door een deskundige de definitieve veiligheidsklasse laten vaststellen (zie ook module 3 ‘Vaststellen van de veiligheidsklassen’ en module 5 ‘Deskundigheid van kritische functies’).

Als de aannemer vermoedt dat het werk onder een strenger veiligheidsregime moet worden uitgevoerd dan in het bestek is voorzien, moet hij dit zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de opdrachtgever melden en met feiten onderbouwen. Het is dan ook belangrijk dat de aannemer het ontwerp V&G plan controleert op volledigheid. Als ook de opdrachtgever ervan overtuigd is dat de oorspronkelijke in het bestek genoemde veiligheidsklasse moet worden verhoogd, zal een contractwijziging plaatsvinden in de zin van hoofdstuk III, ‘Algemene verplichtingen van partijen’, paragraaf 5, lid 6 van de U.A.V. 2012, met verrekening van de (meer) kosten. Het spreekt vanzelf dat ook het omgekeerde voor kan komen, namelijk dat een minder streng veiligheidsregime toereikend blijkt te zijn. Ook dan is er sprake van een contractwijziging. In dat geval zal het initiatief tot de contractwijziging echter meestal uitgaan van de opdrachtgever.

In de praktijk kan het voorkomen dat binnen een werk meerdere veiligheidsklassen gelden of dat veiligheidsklassen in combinatie met elkaar voorkomen. Dit moet in het bestek of de overeenkomst worden aangegeven. Het vermelden van de veiligheidsklasse(n) in de besteksposten zorgt ervoor dat de aannemer kan bepalen wat de vaste kosten zijn die voortvloeien uit de van toepassing verklaarde veiligheidsklasse(n) en de daaraan gerelateerde maatregelenpakketten. De variabele kosten hangen echter af van de omstandigheden tijdens de uitvoering van het werk.

2.2.2 Voorzienbare kosten

De voorzienbare kosten kunnen berekend worden op basis van de bij de situatie behorende maatregelenpakketten. Zie hiervoor module 4 'Beheersmaatregelen'. Hoewel het deels om min of meer eenmalige kosten en deels om 'met het werk meelopende' kosten gaat, kan het gecalculerde totaalbedrag worden verdisconteerd in een prijs per eenheid, bijvoorbeeld in de prijs per kubieke meter grondverzet. Het kan gaan om de kosten die samenhangen met de volgende onderdelen:

- V&G-plan uitvoeringsfase: het opstellen van dit plan, inclusief de kosten die daaruit voortvloeien voor de te treffen arbeidshygiënische maatregelen, zoals onder meer het afbakenen van de verontreinigde zone(s) en het zoneren van de werklocatie.
- Medische geschiktheid: keuring door de bedrijfsarts.
- Inzet van een BHV'er op het werk, enzovoort.
- Inzet deskundigen: investering in DLP-opleidingen.
- Voorlichting en instructie: deelname van alle bij het werk betrokkenen aan een algemene voorlichtingscursus, aan op het werk toegesneden onderricht, enzovoort.
- Organisatorische aspecten: werkterrein indelen in drie zones, aanbrengen pictogrammen, opstellen sanitaire unit, wasplaatsmaterieel en wasplaatslaarzen, sproei-installatie in verband met stofvorming, voldoende blusmiddelen, enzovoort.
- Technische voorzieningen materieel: filteroverdruksysteem met klimaatbeheersing en telecommunicatieapparatuur, vonkenvangers in de uitlaten, laadbak vloeistofdicht en op afstand afsluitbaar, enzovoort.
- Meetstrategie: huur meetapparatuur, uitvoeren luchtkwaliteitsmetingen conform module 9. Hierbij de afgesproken actiewaarde in de gaten houden.
- Persoonlijke beschermingmiddelen en arbeidshygiëne: overall, handschoenen, laarzen, ruimzichtbril of gelaatscherm, halfgelaatmasker met filter, volgelaatmasker met motorondersteunde filtereenheid (aanblaasunit), enzovoort.
- Dagelijks bijhouden van het logboek.

2.2.3 Onvoorziene kosten

Aanvullend op bovenstaande voorzienbare kosten, die het gevolg zijn van onderdelen die min of meer standaard geregeld zijn, moet de aannemer in veel gevallen kosten maken voor werkzaamheden die vooraf niet te overzien zijn. Enkele voorbeelden van dergelijke onvoorziene kosten zijn:

- Aantal filters en hoeveelheid filtermateriaal. Voorafgaand aan de uitvoering is meestal niet bekend hoe vaak tijdens het werk bijvoorbeeld het halfgelaatmasker met filter of het volgelaatsscherm of -masker met motorondersteunde filtereenheid gebruikt zal worden. Hetzelfde geldt voor de filters in de filteroverdrukinstallaties. Bij een langdurig werk waarbij veel materieel wordt ingezet, kunnen de kosten van filters en filtermateriaal aanzienlijk zijn.
- Aantal uit te voeren metingen. Ook is vooraf niet bekend of het 'standaard' aantal uit te voeren luchtkwaliteitsmetingen voldoende zal zijn. Bij plotseling optredende ongebruikelijke geuren moeten namelijk aanvullende metingen worden verricht.
- Inzet van de deskundige. Uit de beschrijving van het werk moet duidelijk blijken hoeveel tijd de deskundige tijdens de uitvoering van het werk moet worden ingezet. Als de inzet vooraf niet of nauwelijks in te schatten is, dan moet het bestek hiervoor voorzien in een afzonderlijke verrekenbare post of stelpost.

2.3 Overige overeenkomsten

In conventionele bestekken zoals het RAW-bestek wordt gedetailleerd invulling gegeven aan de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de opdrachtgever en de aannemer, zoals vastgelegd in de UAV 2012. In die bestekken is de opdrachtgever verantwoordelijk voor het ontwerp en de zaken die daarmee verband houden. Hij 'vertaalt' dit ontwerp in het bestek. De aannemer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het werk en wat daarmee samenhangt. Hij wordt deskundig geacht op dat terrein. Tot die deskundigheid behoort de definitieve invulling van de arbeidshygiënische maatregelen voor het werk.

In de overige overeenkomsten, zoals Design & Construct (maar ook Stabu), kan de verantwoordelijkheidsverdeling tussen opdrachtgever en aannemer geheel anders zijn, de koppeling met deze publicatie is bij niet RAW-bestekken niet standaard aanwezig. In dergelijke overeenkomsten kan de UAV-GC van toepassing zijn. Bij deze UAV-GC behoort een Model Basisovereenkomst waarin de opdrachtgever/aanbesteder nadere invulling geeft aan zijn vraag. Het is daarbij van belang dat dit op een eenduidige en duidelijke wijze gebeurt.

De Opdrachtgever dient het V&G-plan en de V&G-dossiers (inclusief de beschikbare (areaal)informatie) over te dragen aan Opdrachtnemer. Daarnaast heeft de Opdrachtgever vanuit het Arbobesluit de verantwoordelijkheid om risico's (RI&E) op het gebied van Arbo/veiligheid op een verantwoorde wijze over te dragen aan Opdrachtnemer.

De invulling van de verplichtingen beginnen dus al in de voorbereidingsfase van het contract met het verzamelen van de beschikbare (areaal)informatie. Indien hieruit specifieke arbeidshygiënische risico's naar voren komen, moeten deze wettelijk worden opgenomen in het V&G-plan voor de ontwerpfase zodat de opdrachtnemer eventuele arbeidshygiënische risico's na gunning nader kan uitwerken in het V&G-plan voor de uitvoeringsfase.

Vanuit de UAV-GC heeft een kandidaat-inschrijver tijdens de aanbestedingsfase een waarschuwingsplicht jegens Opdrachtgever om onjuistheden naar voren te brengen. Dit heeft ook betrekking op het aanleveren van geldige (niet ouder dan 5 jaar) bodemonderzoeken die zijn uitgevoerd conform de NEN-normen. Wanneer een kandidaat-inschrijver de door Opdrachtgever aangeleverde areaalinformatie onvoldoende vindt, is de aanbestedingsfase het moment waarop hij dit naar voren moet brengen. Als een opdrachtgever de verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van vergunningen op zich neemt, dan geldt dit alleen voor die vergunningen die expliciet in de contractstukken worden genoemd. Voor het verkrijgen van eventuele overige vergunningen is de opdrachtnemer verantwoordelijk. De opdrachtgever is echter wel verplicht om medewerking te verlenen bij het verkrijgen van die vergunningen.

In de verantwoordelijkhedenmatrix is de verdeling van verantwoordelijkheden in overeenstemming gebracht met de rolverdeling. De contractvorm bepaalt de uiteindelijke rolverdeling.

Binnen de RAW systematiek is de verdeling van kosten (voorzien en onvoorzien) reeds onderdeel van het contract. Bij de overige contractvormen is dit veel minder eenduidig. Binnen de contractafspraken zullen partijen bij niet RAW gerelateerde contractvormen vooraf ook moeten nadenken en vastleggen hoe men omgaat met in de praktijk voorkomende onvoorziene kostenposten die gaandeweg het proces van uitvoering kunnen gaan voorkomen.